

מטב עון

עלון מידע למטיילים למדריכים ולתושבי שדה בוקר והסביבה

וַיִּכֹּף כָּהֵן אֶמֶר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כִּד הַקָּמָח לֹא תִכְלֶה
וּצְפַחַת הַשָּׁמֶן לֹא תִחַסֵּר עַד יוֹם תֵּת-יְהוָה אֶשֶׁם עַל-פְּנֵי
הָאָדָמָה". מלכים א' י"ז 14

אז סוף כל סוף הגיעו גשמי הברכה להם חיכינו. המדבר רטוב
ומבריק, כעת כל שנותר זה לארוז את הגזייה, קצת אוכל וקפה קטן
ולצאת אל המרחבים.

צוות בית ספר שדה-בוקר

מפעילות הביס"ש:

- חוג המטיילים המבוגרים של הביס"ש רק פתח את השנה וכבר הספיק לטייל בין נחל שרף לנחל מסור ולהלך במרחב הקדוש של ההרים עריף וכרכום. לפרטים והצטרפות, נטע 0523799866
- בחנוכה יצאו חוגי הנוער ל4 ימי טיול ברכס מנוחה וברחבי הערבה הדרומית מנאות סמדר לתמנע.
- חוגי הטבע, כיתות א'-ג', יצאו לטייל במרחבי נחל הנוקד הידוע בכינויו "נחל עץ".

עדכונים מהשטח

'דיווחי גבים' אלו הם המקומות המחזיקים מים ע"פ דיווחים מהשטח: גב חווה, עין אום צלאח, גב זרחן, גב שרף, דרוך, עפרן, עין אום תינה, גב עשרון, גב צרור, גב צניפים, ברכת צפירה, צאלים עליון, גב מסור, גב חצרה, גבי חבר, הקניון הלבן, גב כרכום, גבי זוהר, גבי פרס, גבי שועלים, עין חווה, גבי ימין, עין ירקעם...

'פריחה' – הנרקיסים בנחל חצץ מלבבים כבר מעל שבועיים, זה הזמן להגיע לפני שיתפספס...

לוח התצפיות – אנו מחכים לדיווחי תצפיות מכם, תושבי ומטיילי האזור. האירו את עינינו ודיעותינו!

טופונומיה \ אורי זברצ'יק

אי פעם תהיתם מדוע אתם מטפסים דווקא על הר כיפה? למה אתם מתרעננים במימיו של גב זרחן? למה להר הזה או המעיין הוא קוראים דווקא כך? אם תהיתם, אולי "טופונומיה" זהו התחום בשבילכם. מה זה אתם שואלים? טופונומיה פירושה "חקר שמות גיאוגרפיים".

ב-18 ביולי 1949 התכנסו תשעה חוקרים מכובדים וידועי שם בנושאים כארכיאולוגיה, קרטוגרפיה, גיאוגרפיה והיסטוריה במשרד ראש הממשלה בתל אביב וקיבלו, כך מספרים, את ההוראה הבאה: "בראשית – שמות!", ויקראו במדבר דברים. כך נוסדה "וועדת השמות בנגב" וקיבלה את המשימה הבאה: "לקבוע שמות עבריים לכל המקומות, ההרים, העמקים, המעינות, הדרכים וכו' בשטח הנגב".

השמות נקראו על בסיס מספר עקרונות, החל מזהויו שמות מן המקורות היהודיים ועד דמיון צלילים או משמעות השם הערבי. כמובן ששמות בעלי הקשר שלילי לא ניתנו, שכן המטרה הייתה לרומם את תדמיתו של הנגב. כך לדוגמה "עין ויבה" (מעין המגיפה) הפך ל"עין יהב" – מעיין התקווה!

נחל צין לדוגמה, השני באורכו מבין נחלי האכזב. השוני בין חלקי הנחל זיכה אותו בשמות רבים. לדוגמה: ואדי רמליה (החולי-נחל עבדת), עין מוריפיק (נחמד, טוב - עין עבדת), ואדי מורה (עין מורה, המעיין המר – עין מור), ואדי מצרה וואדי פוקרה (עין פוקרא, מעיין הדלות משמע חוסר בשטח למרעה - עין עקרבים) ועוד ועוד...

שיטפון ראשון בצין! 25.11.14

צילום: אורי זברצ'יק

על עבודת וועדה זו נכתבו ועוד ייכתבו מילים רבות. אך עבורנו, זו בסך הכל עוד תזכורת קטנה לחוכמת המדבר. חוכמה, אשר אפשרה לאדם להגיע ל"עין מרייפיק" ולדעת, כי ניתן ללגום בשקיקה ממי המעיין מבלי להסתבר, בפשטות.

בהצטרף האחריות - רכיבה טיפולית

יחסינו עם הסוסים היו מאז ומעולם חד צדדיים. אנו צדנו אותם, גידלנו אותם למאכל ורכבנו על גביהם. בין אם בעתות של מלחמה, לצורכי עבודה לשם בריחה או לשם הנאה. והסוסים? הם פשוט היו נושאים אותנו.

רעיון הרכיבה הטיפולית והקשר בין האדם לסוס נשמע אולי חדשני, אך למעשה זהו רעיון שמוכיח את עצמו לאורך זמן. אל תטעו, לא מדובר בחלק מטרנד הרפואה האלטרנטיבית. שכן כבר לפני כ-4,000 שנה היפוקרטס טען כי "הקצב שברכיבה יפה לבריאות". מבדיקה שנערכה נתגלה כי מקצבים שונים של הרכיבה השפיעו באופן מסוים על המטופל- שלרוב לוקה במחלות חשוכות מרפא. כבר במאה ה-17 השתמשו ברכיבה לשיקום חולים בשחפת, שיתוק ובעיות עצביות, אך עדיין לא כדרך טיפול.

תרפיה בסוסים (Equine therapy)

תרפיה בסוסים היא שם שכולל בתוכו כמה סוגי טיפולים ביניהם גם הרכיבה הטיפולית, סוג רכיבה זה מסייע לבעלי מוגבלויות שאינם יכולים לזוז מעבר לכיסא גלגלים או תנועת אצבע.

ארתור דומוש, אשר שמו הולך לפניו בכל הקשר לנמרים, עוסק בין היתר בתחום הרכיבה הטיפולית.

כך הוא מספר: "ישנה שיטה חדשה שניסו בהולנד לפני 6 שנים - חיברו מסגרת עץ גדולה לשני סוסים גדולים ומחונכים היטב, ועל המסגרת הניחו מזרון רך כך שעדיין יהיה ניתן לחוש בצעדי הסוסים. ובמרכז המזרון משכיבים בזהירות את המטופל". תחושת המקצב של הסוסים מזרזת את זרימת הדם ומעלה את קצת חילוף החומרים, ע"י כך מופרשים הורמונים טובים (אנדורפינים וסרטונין) לדם ומסולקת הפסולת מתוך התאים. (זו סיבה מספיק טובה לסיים רכיבה בחיור).

ארתור החל להתעסק בתחום הסוסים עוד בנערותו ומספר על מקרים יוצאי דופן, מבין סיפוריו עלה הסיפור של ילד הלוקה בשיתוק מוחין. " הוא הגיע לטיפול הראשון, עצוב ודיכאוני, מורד, צועק עקב המגבלה שלו בתקשורת ובימים אלו מסיים את הטיפול ה-12 במספר. המחלה נשארה והריר גם כן, אך הצעקות חלפו והמצב רוח השתפר".

ארתור ממשיך לספר: " באחד מטיוולי פגשתי במשפחה חביבה שנשארת איתם בקשר גם שנים לאחר מכן. כעבור כמה שנים אובחנה דלקת בקרום המוח אצל הילדה שלהם. בעקבות טיפול לוקה מצבה הוחמר, המשקל שלה צנח ושריריה חלשו. אביה התקשר אליי בתקווה להתחיל עימה טיפול וקבענו להיפגש. היא הגיעה ולא ניחשתי שמצבה כ"כ חמור שאלתי אותה "את בטוחה שאת רוכבת?" והיא ענתה חזרה חדורת מוטיבציה " אני אצליח". יצאנו לשטח וברגע שהתחלנו הסוסה "אינדיאנה" הרגישה ברוכבת המיוחדת שעל גבה ולפתע שנתה את מצב הרוח ונרגעה יותר מהרגיל. באותו הרגע הרוכבת זקפה את גבה וככל שהזמן עבר ביטחונה שב אליה יותר".

ששאלתי את ארתור מה לדעתו הסיבה להצלחה של הקשר הזה ענה בלי צל של ספק, "אנשים אשר מודרים מן החברה, הקשר שלהם עם האדם רופף והם חווים אי הערכה עצמית, אך עם הסוסים הם חווים כנות. הסוס רואה ישר לתוכנו - חותך מבעד לחומה שאנחנו בונים סביבנו ורואה מי אתה".

עד הרכיבה הבאה, קארה וייסוסר

המדבר המערבי \ זיו שרצר

רכז ההדרכה ביס"ש שדה-בוקר

המדבר המערבי, עובר בחלקו המזרחי של הסהרה, אך כינויו דווקא נובע ממוקומו, ממערב לנילוס. שטחו משתרע על פני יותר מ-680,000 קילומטרים רבועים ותופס כשני שלישים משטחה היבשתי של מצרים.

אין פה ים וגם לא מזח, היה פעם, אך הנוף באזור זה הוא מסוג הנופים היותר נדירים הקיימים על פני כדור הארץ. גשם הוא אירוע נדיר במחוזות אלו ונחלים לא זרמו פה כבר אלפי שנים. דמיינו לעצמכם מדבר ללא ערוצי זרימה, ללא צמחייה, ללא שבילים, למעשה רובו מכוסה חולות נודדים. גם נוודים שאנו רגילים לראות באזורים צחיחים שכאלו, אינם נראים. אין אוהל, אין עקבות של עיזים. כלום. אנשים לא חיים פה. אין ממה לחיות, טיפה של מים לא נראית במרחב. הנופים המדבריים אליהם הורגלנו, בנגב או בסיני או כל מדבר אחר, שונים בבסיסם מהנופים שנתגלו לנו במדבר המערבי. במדבר המערבי תצורת הבלליה דומה יותר לבלליה המתרחשת במאדים. בלייה זו נגרמת בעיקר על ידי רוח, המצליחה להרים בקושי אל מעל פני השטח גרגרי חול קטנים, המשייפים באטיות את כל אשר נקרה על דרכם. במדבר הלבן היו אלה משטחי קירטון לבנים ורכים שבלייית הרוח והחול שיחקה בהם כאבן בידי הפסל ויצרה פטריות סלע המגיעות לגובה של עשרות מטרים וביניהן משטחי גלים חדים. לא הרחק, משטחי גיר ודולומיט קשים שויפו גם הם למעין גלונים קטנים. השייף של גרגרי החול גרם לסלעים להבריך כאילו עברו גלזורה. במקומות בהם משטר הרוח אחיד ובא מכיוון אחד עיקרי, נוצרו איי סלע קטנים בצורת צוללת, תופעה הקרויה יארדן (Yardan).

אם כן, מה גורם לאנשים שגדלו או למדו במדבר, לרצות לראות עוד מדבר, שיותר קשה ויקר להגיע אליו. מה כבר יכול להיות שונה בין מדבר למדבר שאלו אותנו חברים לפני שיצאנו. מה משך אותנו למדבר המערבי במצריים? אולי הייתה זו תמונה שראינו פעם ונתקעה במעמקי המוח, אולי היה זה הלא נודע, ואולי פשוט יצר הסקרנות לראות מקום שבעצם כל כך קרוב אלינו אך מצד שני, גם רחוק שנות אור.

בתמונה השמאלית, מערת הנטיפים ג'רא (Ghara). אשר אליה ירדנו מפתח קטן וחולי. לא ידענו למה לצפות, מערת נטיפים בלב מדבר סהרה נשמע מעט מופרך. בכל זאת, הוצאנו פנסים והארנו מסביב. לתדהמתנו התגלתה מערה ענקית בגודל 70 על 70 מטר, ובה אלפי סטליקטיטים בכל הגדלים והמינים יורדים מהתקרה, חלקם אף מגיע עד לרצפת המערה, שכבר החלה מתמלאת בחולות דרך פיתחה היחיד. היה זה מחזה מפעים ללא ספק. המערה ג'רא, הנמצאת בלב אחד המישורים הגירניים, נוצרה כנראה לפני 30,000 שנה בתקופה בה המשקעים באזור זה היו רבים מאשר היום. למחרת היום כאשר נסענו על פני המישורים ראינו עוד פתחים רבים למערות אחרות, רובן עוד לא נחקרו ולרובן הכניסה מצריכה ציוד טיפוס שלא היה ברשותנו. נאלצנו רק להתבונן מפתח המערות, לדמיין מה יש בתוכן וסיכמנו שבפעם הבאה נביא איתנו את הציוד המתאים כדי לחקור עוד כמה מן המערות המופלאות הללו.

תגובות, הערות, הארות, מידע

לפרסום ועוד...

יש להעביר לאורי זברצ'יק

matbeon.boker@gmail.com

052-3141309

ליצירת קשר

בית ספר שדה: 08-6532016 (מרכז הזמנות)

נפשו אותנו בפייסבוק: בית ספר שדה, שדה בוקר

<https://www.facebook.com/sdebokerfieldschool?ref=bookmarks>

בתמונה בעמוד הראשון עין חווה, לאחר השיטפונות האחרונים שפקדו אותנו! מופלא כוחו של המדבר.